

Фикҳ дарслари (125-дарс). Истеҳоза ва узрлиларнинг ҳукмлари

13:30 / 25.02.2021 3191

(биринчи мақола)

يَلْعَبُ وَأُكْرَهُ عَوْنُهُ، وَأَدَّتْ بُمَلَأِ ضَيْحِ يَلْعَبِ دَارُ وَأَضْيَحُ لِقَاءِ نَعَصَقِ نَمَو
لِمَا حَتَّارِ أَمَو، أَمُورُ ثَلَاثُ أَزْوَاجٍ وَ، أَمُورُ يَفِدَاغِ لَيْلِ عَوْنِ وَأَنْعَبُ رَأُؤُهُ، أَوْ سَافِنِ
أَيْطُو أَلْوَ أَمُورُ وَ أَلْوَ أَلْوَ صُغْنَمُ أَلْوَ صَاحِ تَسَا

Ҳайзнинг озидан кам бўлган ёки дастлаб ҳайз кўрувчининг ҳайзидан зиёда бўлган - у ўн кундир, - ёки (дастлаб) нифос кўрувчининг нифосидан зиёда бўлган- у қирқ кундир, - ёки иккисидаги одатга зиёда бўлиб, иккисининг кўпидан ҳам ортиб кетган ҳамда ҳомиладор кўрган нарса истеҳозадир.

У намозни ҳам, рўзани ҳам, жинсий яқинликни ҳам ман қилмайди.

Узрлиларнинг ҳукмлари

وَأَفْعَالُ رُؤَاةِ صَاحِ تَسَا نَمُتْ دَحِ وَبِ وَالِ ضَرْفُ تَقْوَهُ يَلْعَبِ ضَمِّي مَلْنَمَو
أَضْرَفَ أَشْ أَمُورُ يَفِ وَبِ يَلْ صُيُ وَهُلْ ضَرْفُ لِكْ تَقْوُلْ أَرْضِ وَتِي : أَمُورُ وَحَنِ
لِ أَوْزَلِ الْكُهُلُ وَحُدِ أَلِ سَمُّ شَلْ لِي أَعْلُ طِكْ تَقْوُلْ أَوْجُ وَحُضُ قُنِي وَ. أَلْفَنَو

Кимга фарзнинг вақти ўтмасидан истехоза, бурун қонаши ёки шуларга ўхшаш бетаҳоратлик етиб туриши одат бўлиб қолган бўлса, бунинг сабабидан ҳар фарзнинг вақтига таҳорат қилади ва у билан ўша вақтда хоҳлаганича фарз ёки нафлни ўқийверади.

Бундай таҳоратни қуёш чиқишига ўхшаш вақтнинг чиқиши синдиради, заволга ўхшаш вақтнинг кириши эмас.

Энди ушбу матнларни шарҳ қилишга ўтайлик.

Ҳайзнинг озидан кам бўлган ва дастлаб ҳайз кўрувчининг ҳайзидан зиёда бўлган – у ўн кундир, – ёки (дастлаб) нифос кўрувчининг нифосидан зиёда бўлган– у қирқ кундир, – ёки иккисидаги одатга зиёда бўлиб, иккисининг кўпидан ҳам ортиб кетган ҳамда ҳомиладор кўрган нарса истехозадир.

Фикҳий таърифга кўра, «истехоза» аёл кишининг раҳмидан одат(ҳайз ва нифос)дан ташқари қон оқишидир.

Матннинг юқоридаги жумлаларида аёл киши кўрадиган қонларнинг қайсилари истехоза бўлиши тушунтирилмоқда.

1. Ҳайзнинг озидан кам бўлган.

Ҳайзнинг ози уч кундир. Демак, аёл кишидан уч кундан оз муддат қон келса, бу истехозадир.

2. Дастлаб ҳайз кўрувчининг ҳайзидан зиёда бўлган – у ўн кундир.

Ҳайзнинг кўпи ўн кун. Ўн кундан кейин келган қон ҳайз бўлиши мумкин эмас. Биринчи бор ҳайз кўрувчининг қони давомли келиб турса, ўн кунгачаси ҳайз ҳисобланади, ундан зиёда келган қон истехозадир.

3. (Дастлаб) нифос кўрувчининг нифосидан зиёда бўлган – у қирқ кундир.

Нифоснинг кўпи қирқ кундир. Қирқ кундан ортиқ нифос бўлиши мумкин эмас. Биринчи бор нифос кўрувчининг қони давомли келиб турса, қирқ кунгачаси нифос ҳисобланади. Ундан зиёда келган қон истехозадир. Бу биринчи қон кўрувчининг қони ҳар доим ҳам ўн кун ёки биринчи нифос кўрувчиники қирқ кун бўлади, дегани эмас. Аслида биринчи ҳайз кўрувчи аксарият ҳолларда ўн кундан оз, биринчи нифос кўрувчи қирқ кундан оз қон кўради. Матнда эса баъзи аёлларда учраб турадиган ҳолатнинг, яъни ҳайзда ўн кундан кейин, нифосда қирқ кундан кейин ҳам тўхтамаганларники баён қилинган.

4-5. Иккисидаги одатга зиёда бўлиб, иккисининг кўпидан ҳам ортиб кетган нарса.

Яъни, дастлаб ҳайз ёки нифос кўргандаги одат эътиборга олинади. Ҳайз кўрувчининг одати уч кун билан ўн куннинг орасида бўлади. Нифос кўрувчининг одати қирқ кунгача бўлади.

Мисол учун, дастлаб беш кун ҳайз кўрган аёлга кейинги сафар беш кун ҳайз кўриш одат бўлиб қолади.

Дастлаб ўттиз кун нифос кўрган аёлга кейинги сафар ўттиз кун нифос кўриш одат бўлиб қолади.

Ҳайз ўн кундан, нифос қирқ кундан ортиб кетса, ортиғи истеҳоза бўлади.

Одатдан ортиб, кўпига етмаса, ҳайз ёки нифосга қўшилади.

Мисол учун: бир аёлнинг ҳайз одати беш кун эди. Аммо бу сафар беш кундан ўтиб кетди. Ўн кунгача қон тўхтаса, ҳайз ҳисобланаверади. Ўн кундан ошиб кетса, одатдагиси ҳайз, қолгани истеҳоза бўлади.

Бир аёлнинг одати ўттиз кун нифос кўриш эди. Аммо бу сафар ўттиз кундан ўтиб кетди. Қирқ кунгача қон тўхтаса, нифос ҳисобланаверади. Қирқ кундан ошса, ўттиз кундагиси нифос, ундан ошгани истеҳоза бўлади.

6. Ҳамда ҳомиладор кўрган нарса истеҳозадир.

Ҳар бир ҳомиладор аёл кўрган қон истеҳозадир. Чунки ҳомиладорлик вақтида ҳайз кўриш йўқ. Туғмагунича нифос кўриш ҳам йўқ.

У намозни ҳам, рўзани ҳам, жинсий яқинликни ҳам ман қилмайди.

(Давоми бор)

«Кифоя» китобининг биринчи жузидан